

Kreatywność w praktyce - projekt Kre@tywny Nauczyciel Przyszłości

Scenariusz zajęć: „Tolerancja i empatia – budujemy mosty zamiast murów”

Klasa: 7 szkoły podstawowej

Czas trwania: 45 minut

Opracowała: Małgorzata Wilczewska

Projekt: Kre@tywny Nauczyciel Przyszłości

Cele zajęć:

1. Cel główny:

- Kształtowanie postaw tolerancji i empatii wobec innych, rozwijanie umiejętności współpracy w grupie, edukacja włączająca dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

2. Cele szczegółowe:

- Uczeń rozumie pojęcia tolerancji i empatii oraz potrafi podać ich przykłady.
 - Uczeń dostrzega znaczenie szacunku dla różnorodności (akceptuje kolegów i koleżanki z SPE).
 - Uczeń ćwiczy umiejętność aktywnego słuchania i współpracy w grupie.
 - Uczeń potrafi zastosować empatię w codziennych sytuacjach.
-

Metody pracy:

- **Burza mózgów** – wprowadzenie do tematu.
 - **Praca w grupach** – analiza przypadku i tworzenie rozwiązań.
 - **Drama** – odgrywanie scenek sytuacyjnych.
 - **Dyskusja kierowana** – podsumowanie wniosków.
-

Formy pracy:

- Praca indywidualna (np. refleksja na kartkach).
 - Praca w małych grupach (4–5 osób).
 - Praca zbiorowa (dyskusja na forum klasy).
-

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie (10 minut)

- **Ćwiczenie „Kula ziemską różnorodności”:**
 - Nauczyciel rzuca globus (lub piłkę) do uczniów. Osoba, która ją złapie, kończy zdanie: „*Różnorodność to...*” (np. różne kultury, języki, przekonania, osobowości).
 - Burza mózgów: „*Czym jest tolerancja i empatia?*” – zapisanie definicji na tablicy.

(Tolerancja, w najszerszym ujęciu, to postawa szacunku, akceptacji i otwartości na różnorodność, w tym na poglądy, wierzenia, styl życia czy pochodzenie innych osób, nawet jeśli są one odmienne od naszych własnych. Oznacza to, że tolerancja to nie tylko znoszenie czegoś, ale aktywne uznawanie prawa innych do bycia sobą, bez względu na różnice.

Empatia to zdolność do rozumienia i współodczuwania emocji, myśli i doświadczeń innych osób. Oznacza to umiejętność postawienia się w sytuacji drugiej osoby, zrozumienia jej perspektywy i odczuwania tego, co ona czuje.)

2. Praca w grupach (20 minut)

- **Zadanie dla grup:**
 - Każda grupa otrzymuje kartę z sytuacją konfliktową związaną z brakiem tolerancji.

Grupa 1. Uczeń z zespołem Aspergera w grupie projektowej

Opis sytuacji:

Marek (z zespołem Aspergera) ma świetne pomysły na projekt z przyrody, ale nie potrafi pracować w grupie – przerywa, narzuca swoje zdanie, nie rozumie żartów. Koledzy mówią: „Nie chcemy z nim pracować, bo psuje atmosferę!”.

Pytania do analizy:

- Dlaczego Marek zachowuje się inaczej?
- Jak możecie dostosować sposób komunikacji, aby czuł się wysłuchany?
- Jakie zasady współpracy ustalicie?

Możliwe rozwiązania:

- Przydzielić Markowi konkretne zadanie (np. research faktów).
- Użyć jasnych instrukcji: „Marek, teraz słuchamy Adama, potem ty”.
- Porozmawiać z nauczycielem o „karcie zasad pracy w grupie”.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Grupa 2. Dziewczynka z dysleksją przy tablicy

Opis sytuacji:

Zosia (z dysleksją) czyta wolno i popełnia błędy. Gdy zostaje wywołana do odpowiedzi, klasa się niecierpliwi: „No już, śpiesz się!”. Ktoś chichocze, gdy myli słowa. Zosia czerwieni się i milknie.

Pytania do analizy:

- Jakie trudności ma Zosia?
- Jak możecie okazać cierpliwość?
- Co zrobić, gdy widzisz, że ktoś się śmieje?

Możliwe rozwiązania:

- Powiedzieć: „Spokojnie, Zosia, damy ci czas”.
- Zaproponować nauczycielowi, by Zosia dostawała zadania w wersji audio.
- Zorganizować lekcję o dysleksji z pokazem filmu „Jak to jest mieć dysleksję?”.

Grupa 3. Chłopiec z ADHD podczas lekcji

Opis sytuacji:

Tomek (z ADHD) wierci się w ławce, głośno komentuje i rozprasza klasę. Nauczycielka ciągle go upomina. Koleżanka obok mówi: „Ale z ciebie nieznośny dzieciak!”. Tomek zaczyna się awanturować.

Pytania do analizy:

- Dlaczego Tomek nie może usiedzieć spokojnie?
- Jakie strategie pomogłyby mu się skupić?
- Jak reagować, gdy jego zachowanie irytuje grupę?

Możliwe rozwiązania:

- Dać Tomkowi „fidget toy” (gniotka antystresowego).
- Przydzielić mu rolę „asystenta nauczyciela” (np. rozdawanie kartek).
- Ustalić sygnał (np. czerwona kartka), gdy klasa potrzebuje ciszy.

Grupa 4. Uczennica z niepełnosprawnością intelektualną na wycieczce

Opis sytuacji:

Karolina (z niepełnosprawnością intelektualną) jedzie na wycieczkę. Nie rozumie planu dnia, denerwuje się i pyta co chwilę: „Kiedy wracamy?”. Grupa mówi: „Przestań, już nas męczysz!”. Karolina zaczyna płakać.

Pytania do analizy:

- Jak możecie pomóc Karolinie zrozumieć sytuację?
- Jakie proste komunikaty będą dla niej jasne?
- Jak okazać wsparcie bez nadmiernej opiekuńczości?

Możliwe rozwiązania:

- Stworzyć dla Karoliny „harmonogram obrazkowy” (np. zdjęcia autokaru → muzeum → obiad).
- Przydzielić jej „anioła stróża” (zmieniana co godzinę osoba, która tłumaczy jej kolejne punkty).
- Zachęcić klasę: „Karolina, zaraz jemy lody – dasz radę!”.

Grupa 5. Uczeń na wózku podczas zajęć WF

Opis sytuacji:

Bartek (porusza się na wózku) nie może grać w piłkę nożną na WF-ie. Klasa mówi: „Siedź sobie na ławce, i tak jesteś bezużyteczny”. Bartek udaje, że go to nie boli, ale później nie odzywa się do nikogo.

Pytania do analizy:

- Jakie emocje może mieć Bartek?
- Jak włączyć go w zajęcia sportowe?
- Jak reagować na krzywdzące komentarze?

Możliwe rozwiązania:

- Zaproponować grę w „sitting volleyball” (siatkówka na siedząco – wszyscy grają!).
- Dać Bartkowi rolę sędziego/trenera.
- Powiedzieć: „Bartek, możesz nam kibicować? To też ważne!”.

- Zadanie:
 1. Przeanalizujcie sytuację.
 2. Wymyślcie **2–3 sposoby rozwiązania problemu** z perspektywy empatii.
 3. Przygotujcie **krótką scenkę** (2–3 min), która pokaże, jak można zachować się tolerancyjnie.
- **Prezentacja scenek:**
 - Każda grupa odgrywa swoją sytuację, reszta klasy komentuje, co było empatyczne w ich rozwiązaniu.

3. Podsumowanie (10 minut)

- **Dyskusja:**
 - „Dlaczego czasem trudno jest być tolerancyjnym?”
 - „Jakie korzyści płyną z empatii?”
- **Ćwiczenie „Mosty zamiast murów”:**
 - Uczniowie zapisują na kartkach **jedno działanie**, które pomoże im ćwiczyć empatię w życiu codziennym (np. „Zamiast krytykować, zapytam, co druga osoba czuje”, „Wysłucham, zanim osądzę”). Kartki przyklejają na symbolicznym „moście” z papieru na tablicy.

4. Zadanie domowe (5 minut – omówienie):

- „Przez najbliższy tydzień postaraj się wykonać 3 dobre uczynki, które wymagają empatii. Opisz je w kilku zdaniach.”

Materiały pomocnicze:

- Karty z sytuacjami problemowymi.
- Kartki samoprzylepne, duża kartka (format A1) z narysowanym „mostem” lub most narysowany kredą na tablicy.

Ewaluacja:

- Obserwacja zaangażowania uczniów w scenki i dyskusję.
- Analiza treści na „moście” – czy uczniowie zrozumieli istotę empatii?

Wskazówka dla nauczyciela:

- Jeśli uczniowie mają trudność z wymyśleniem rozwiązań, podajemy im **listę możliwych strategii** (np. mediacja, edukacja, wsparcie psychologiczne).